

*Veljko Martinović*¹

NEOPHODNOST FORMIRANJA NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE ORGANIZACIJE U OBLASTI ŠUMARSTVA CRNE GORE

A. Šume i šumarstvo - značaj i uloga

Šuma je jedna od najkompleksnijih i najznačajnijih prirodno-istorijskih tvorevina, koju karakterišu vema brojne i izuzetne odlike trajnog značaja za ljudsko društvo i, uopšte, za život na Zemlji. Funkcije šuma ne samo što veoma bitno utiču na mogućnosti i uslove za odvijanje i razvoj brojnih privrednih grana i djelatnosti, već i na ukupne uslove za razvoj (pa i opstanak) pojedinih područja, regiona i širih prirodnih i društvenih cjelina.

Šumarstvo kao kompleksna privredna oblast i skup djelatnosti, naučno zasnovanih i stručno osposobljenih za ostvarivanje složenih zadataka gazdovanja šumama, dužno je da obezbijedi, razvija i unapređuje prioritetne i sve ostale funkcije šuma i da na tim osnovama unapređuje svoju djelatnost i usmjerava svoj razvoj i organizaciju kao i razvoj brojnih pratećih djelatnosti u šumskim područjima. Ovakav pristup i stav u odnosu na funkcije šume i zadatke šumarstva predstavlja jedan od osnovnih preduslova za savremeni pristup planiranju i organizaciji gazdovanja šumama u optimalnom korišćenju prirodnih potencijala šumskih područja.

Izložene konstatacije i opredjeljenja, kao opšte, u cjelini se odnose i na šume i šumarstvo Crne Gore. Za Crnu Goru ovo je još i aktuelnije ako se imaju u vidu činjenice: (1) da šume i šumska zemljišta zahvataju skoro jednu polovinu ukupne teritorije, (2) da su prirodni šumski ekosistemi najrasprostranjeniji na našem prostoru, što čini da su šume jedan od osnovnih faktora zaštite životne sredine naše "ekološke države", i (3) da je stanje šumskog fonda, kao posljedica istorijskih činilaca u daljoj prošlosti, ali i odnosa društva prema ovom prirodnom bogatstvu od završetka II svjetskog rata do danas, veoma nepovoljno, naročito s obzirom na prirodne uslove i predodređenost prostora za uzgoj šumnske vegetacije. Stanje šuma je danas takvo da od ukupne njihove površine na devastirane (manje ili više)

¹ Dr Veljko Martinović, naučni savjetnik, Podgorica

i šume nepovoljnog obrasta otpada oko 60%. Takvo stanje navodi nas da i ovom prilikom ponovimo već više puta izrečenu konstataciju "**da je Crna Gora bogata siromašnim šumama**".

No, bez obzira na nepovoljno stanje, šume su jedno od najznačajnijih prirodnih bogatstava Crne Gore. S obzirom na reljefne oblike, zemljišne, klimatske i druge prilike, šumska vegetacija, veoma raznovrsna u florističkom sastavu, predstavlja u najvećoj mjeri, najpovoljniju mogućnost u trajnom korišćenju prirodnih potencijala prostora. Ta mogućnost je u naše vrijeme još više izražena kao posljedica napuštanja brojnih brdskih i planinskih naselja, koncentracije tog stanovništva u veća naselja u dolinama rijeka i na Primorju, a time i znatnijeg smanjenja konfliktnih situacija sa tradicionalnim djelatnostima (stočarstvom, ekstenzivnim ratarstvom i dr.). Takva orijentacija stanovništva iz mnogih, šumovitih predjela Crne Gore pogoduje prirodnom obnavljanju šumske vegetacije i omogućava značajnije, smišljene - planirane, intervencije u pospješivanju prirodnih procesa obnavljanja i unapređivanja šumskog bogatstva i na taj način boljeg korišćenja prirodnih potencijala prostora.

Nije potrebno naročito naglašavati kakav značaj u privrednom životu Crne Gore imaju djelatnosti zasnovane na korišćenju i preradi drveta kao prirodne-organske sirovine. U šumarstvu i drvnoj industriji našlo je zaposlenje više od 7.000 radnika i ostvaruje se oko 5% društvenog proizvoda ukupne privrede (ne računajući sa ostvarenjima u drugim - zavisnim djelatnostima). Ove djelatnosti su većim dijelom u sjevernom - nerazvijenijem dijelu Crne Gore, to su potpuno "domaće" djelatnosti koje su veoma malo uvozno zavisne. Posebno treba naglasiti da ove djelatnosti, naročito prerada drveta u razne finalne, visoko-vrijedne i izvozno orjentisane proizvode, predstavljaju značajan privredni potencijal za budući svestrani privredni prosperitet Crne Gore.

Već je istaknuto da šumsko bogatstvo obavlja brojne i raznovrsne funkcije posebno u uslovima prirodnog i privrednog života Crne Gore. To su, prije svega:

- funkcije šume kao trajnog izvora dragocjene organske sirovine za industrijsku preradu i za podmirenje potreba stanovništva,

- funkcije šume u regulisanju oticanja i održavanje režima voda, što se naročito odražava i na zaštiti zemljišta od erozije i ublažavanje poplava, kontinuiteta u obezbjeđivanju vodnosnabdijevanja, održavanja hidroenergetskog potencijala naše zemlje u cjelini i dr.,

- funkcije šuma kao uslova za razvoj turizma i nekih drugih djelatnosti - saobraćaja i slično,

- funkcije šuma kao faktora očuvanja prirodne sredine (kao prečistač vazduha i zaštita od štetnih imisija, poboljšanje klimatskih prilika, povećanje plodnosti zemljišta, zaštita poljoprivrednih kultura, zaštita od snježnih lavina i nanosa, zaštita i uslov za život divljači i dr.).

Sve navedeno o prirodnom i privrednom značaju šumskog bogatstva, kao i mnogo onoga što nije pomenuto, a predstavlja isto tako značajan faktor u životu na prostoru Crne Gore, kao da još nije dovoljno shvaćeno u našem društvu, te je kao posljedica i izostala adekvatna društvena briga, onakva kakvu ovo prirodno dobro i njegov uticaj na sadašnje i buduće generacije s pravom zaslužuje. Naime, i pored opšteg, deklarativnog izjašnjavanja i shvatanja značaja i uloge šumskog bogatstva u sveukupnom životu na našem prostoru, i pored nekoliko pokušaja, još nijesmo uspjeli da formiramo i osposobimo jednu toliko potrebnu naučnoistraživačku ustanovu koja bi mogla da izučava, prati, planira i usmjerava brojne neophodne aktivnosti u šumskim prostorima, koje bi uticale na poboljšanje opšteg stanja šumskog bogatstva na prostoru Crne Gore i doprinosila ostvarivanju najpovoljnijih privrednih efekata racionalnim korišćenjem tih prirodnih potencijala naših šuma.

Privredni značaj kompleksa šumarstvo - prerada drveta za ekonomiku Crne Gore i Jugoslavije, opravdava posebnu brigu države i njenih institucija za uspješno poslovanje i budući razvoj ovih djelatnosti. Opšte je poznato da su šumarstvo i prerada drveta tradicionalne prirodne grane koje malo osciliraju, ali nikada puno ne iznevjere, ne zavise toliko od suše i poplava i imaju zdrav i stabilizirajući uticaj na ekonomiku. Ovaj prirodni kompleks je ujedno i gotovo najrasprostranjenija djelatnost (sa poljoprivrednom), prisutna i u većini opština je gotovo potpuno "domaća djelatnost", veoma je malo zavisna od uvoza reproduktionog materijala. Međutim, dosadašnji rezultati ostvareni u šumarstvu i preradi drveta Crne Gore nijesu zadovoljavajući i nije moguć njihov ubrzaniji razvoj i u željenom pravcu bez posebne brige društvene zajednice.

B. Dosadašnji naučnoistraživački rad

Počeci organizovanog naučnoistraživačkog rada u oblasti šumarstva u Crnoj Gori datiraju od 1960. godine, kada je osnovana Stanica za unapređenje šumarstva, kao samostalna republička institucija. Već naredne, 1961. godine, ova Stanica je prerasla u Centar za unapređivanje šumarstva i savjetodavnu službu, u okviru ondašnje Poljoprivredno šumarske komore Crne Gore, sa pravima i obavezama istraživačkog rada u šumarstvu. U radu Centra dominirala je savjetodavna djelatnost u odnosu na istraživački rad.

Centar je otpočeo rad sa skromnim kadrovskim mogućnostima i opremom, ali je intenzivno saradivao sa šumarskim fakultetima iz Beograda i Zagreba i drugim institucijama šumarske struke iz zemlje. Urađen je dosta ambiciozan plan i program istraživanja. Postavljeno je 10 oglednih površina u šumama na raznim lokalitetima u Crnoj Gori, sa tačno utvrđenim ciljem i metodologijom istraživanja. Međutim, skoro ni jedan od ovih oglada nije do kraja završen i istražen, jer je 1964. godine Centar prestao da radi. Treba istaći da je u vremenu postojanja

Centra organizovana savremena rasadnička proizvodnja u Ivangradu i Rožaju, kao i izvršeno izdvajanje sjemenskih sastojina lišćara i četinara. Ove sastojine, nažalost, nijesu uređivane niti korišćene u planirane namjene. Tek 1968. godine osnovana je posebna služba za istraživačko razvojni rad u šumarstvu kao organizaciona jedinica u okviru Poslovnog udruženja šumarstva i industrije za preradu drveta Crne Gore. Već 1969. godine nekoliko većih šumarskih organizacije iz Republike zaključilo je sa Poslovnim udruženjem ugovore za istraživanje iz oblasti metoda gazdovanja njihovim šumama. Istraživanja su bila oročena na tri do pet godina i finansirana sa 50% iz organizacija šumarstva, a ostatak od 50% iz Republičkog fonda za naučne djelatnosti. Rezultati ovih istraživanja pozitivno su ocijenili naši i strani eksperati koji su kasnije radili na projektu UNDP/FAO, "Razvoj šumarstva i drvne industrije u SR Bosni i Hercegovini i SR Crnoj Gori". Nakon toga, 1973. godine, Poslovno udruženje, odnosno njegov biro za istraživački rad, izradio je projekat trogodišnjih istraživanja "Proučavanje sistema gazdovanja u čistim i mješovitim ekonomskim šumama smrče, jele i bukve u Crnoj Gori". Realizacija ovih istraživanja prestala je već u prvoj polovini 1974. godine, tako da ni ovaj projekat nije doveden do kraja.

S pravom se može kazati da su tadašnji neuspjesi u započetim istraživanjima u prvome redu odraz neodgovarajuće organizovanosti istraživačkog rada, nedostatka naučnog kadra, odnosno kontinuiteta postojanja odovarajuće naučnoistraživačke institucije.

Ocjenujući neophodnost organizovanja naučnoistraživačkog rada u šumarstvu i preradi drveta, tadašnji SOUR ŠIK "Crna Gora" je 1984. godine svoju članicu - Biro za uređivanje šuma i projektovanje u šumarstvu, preregistrovao u Institut za šumarstvo i preradu drveta, kao nosioca ukupnog istraživačkog i razvojnog rada u tzv. šumsko-drvnom privrednom kompleksu.

Ovaj Institut je tada registrovan sa sljedećim organizacionim jedinicama:

- Zavod za naučnoistraživački rad,
- Zavod za uređivanje i gajenje šuma,
- Zavod za projektovanje i izradu investiciono-tehničke dokumentacije,
- Odjeljenje opštih poslova.

Institut je uradio odgovarajući program i obezbijedio saradnju sa brojnim naučnim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu (Institut za šumarstvo i preradu drveta - Beograd, "ŠIPAD - IRC" - Sarajevo, Institut za drvo - Bratislava, Šumarski fakultet u Beogradu i Sarajevu, kao i sa drugim naučnim institucijama). Pored kontinuelne aktivnosti na uređivanju šuma (izrada šumsko-privrednih *osnova i dr.*) i *projektovanja šumskih saobraćajnica, od kojih radova je Institut i ostvarivao sredstva za rad i egzistenciju, u proteklom periodu djelimično je obavljen i jedan broj istraživačkih zadataka - projekata, koji su finansirani dijelom i sredstvima izdvojenim za nauku u Crnoj Gori. To su bili sljedeći projekti:*

- Štetni abiotički i biotički činioci u šumama, šumskim kulturama i rasadnicima Crne Gore (1984-1988),
- Mogućnosti sabiranja i korišćenja sekundarnih sirovina u drvnoj industriji Crne Gore (1985.),
- Mogućnosti korišćenja sunčeve energije za sušenje rezane građe u Crnoj gori (1986),
- Zapreminske tablice za najvažnije vrste drveća u Crnoj Gori,
- Sušenje šuma u Crnoj Gori (uzroci i posljedice),
- Informacioni sistem i kompjuterska obrada podataka u šumarstvu Crne Gore i dr.

I u drugim istraživačkim organizacijama u Crnoj Gori obavljena su brojna istraživanja pojedinih problema šumarstva. Tako je u Istorijskom institutu dr Dušan Vučković uradio i publikovao tri projekta - knjige: Kapitalističko iskorišćavanje šuma u Crnoj Gori (1967. god.), Šumarstvo i lovstvo u Crnoj Gori (1972. god.) i Drvna industrija u Crnoj Gori 1871-1941 (1974. god.), kao i nekoliko istraživačkih projekata - tema iz oblasti šumarstva i drvne industrije. U Republičkom zavodu za zaštitu prirode dr Mihailo Vučković sa saradnicima radio je na nekoliko projekata - tema: Vegetacijska karta Crne Gore, Istraživanje crnoga bora u rezervatu Crna Poda u dolini Tare, Istraživanja oticanja voda u bukovoj prašumi Biogradske gore, i druga.

Potrebno je istaći i činjenicu da su naučni i stručni radnici iz Crne Gore učestvovali na brojnim naučnim skupovima i savjetovanjima u zemlji sa referatima i saopštenjima, kao i da su u proteklom periodu objavili brojne naučne i stručne radove u časopisima, zbornicima radova i drugim publikacijama.

C. Neophodnost obavljanja naučnoistraživačkog rada za potrebe šumarstva

U "Konceptiji i strategiji razvoja šuma i šumarstva Crne Gore"- dokumentu koji je uradio Institut za društveno-ekonomska istraživanja Ekonomskog fakulteta i Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, početkom 1994. godine, u dijelu koji se odnosi na naučnoistraživački rad naglašeno je da "... obezbjeđenje trajnog i racionalnog gazdovanja, odnosno korišćenja potencijala šuma i šumskih područja, i s tim u vezi cjelovitost integralnog planiranja i realizacije gazdovanja šumama, pretpostavlja stalnu naučnu aktuelizaciju poznatih činjenica i saznanja novih, koje će doprinijeti daljem uspješnijem razvoju sistema gazdovanja". Radi toga pitanje mjesta i uloga istraživačko-razvojne djelatnosti mora biti razmatrano u sklopu cjelokupne organizacije gazdovanja šumama. Veoma je značajno što se pitanje naučnoistraživačkog rada u šumarstvu, odnosno problemi i potreba njegovog unapređivanja, posebno razmatralo u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti, u organizaciji njenog Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, januara 1996. godine, kojom prilikom je ukazano na potrebu stvaranje određenih

preduslova za odvijanje naučnoistraživačkog rada u ovoj oblasti i neophodnu pomoć koju je nužno pružiti da se to ostvari.

Brojni su problemi i istraživački zadaci koje bi u oblasti šumarstva bilo potrebno naučnim metodama proučavati. Da bi se imao uvid u osnovne probleme i zadatke, grubo se navode oblasti i projekti - teme, čija raznovrsnost, obimnost i trajna aktuelnost ne mogu biti osporavani. Kakav će biti obim zahvata u obradi pojedinih projekata - tema zavisice od stvorenih kadrovskih, materijalnih i finansijskih mogućnosti. Te oblasti i projekti proučavanja bili bi, uglavnom sljedeći:

1. Oblast biološke proizvodnje

(Proučavanje tipova šuma i šumskih zemljišta, biološko-genetskih osobina i glavnih vrsta drveća i njihovog podizanja vještačkim putem radi savremenog gazdovanja).

Projekti - teme

- Proučavanje šumskih fitocenoza i staništa (fitocenološka, pedološka, mikrobiološka, klimatska i dr. istraživanja) radi poboljšanja pošumljavanja, gajenja i unapređivanja svih funkcija šuma,
- Genetička proučavanja sjemenskih sastojina ekonomski značajnijih vrsta drveća radi unapređivanja biljne proizvodnje u šumarstvu,
- Istraživanje optimalne tehnologije i racionalizacije u proizvodnji šumskih sadnica klasičnim metodama u rasadnicima i kontejnerima,
- Istraživanje različitih metoda pošumljavanja i iznalaženja najpogodnijih šumskih kultura u različitim zemljišnim, klimatskim i drugim uslovima,
- Introdukcijska ekonomski značajnijih vrsta šumskog drveća i proširivanje njihovog areala u stanišnim uslovima Crne Gore,
- Identifikacija i kartiranje goleti za pošumljavanje i njihovo razgraničenje od površina namijenjenih za poljoprivrednu proizvodnju na području Crne Gore.

2. Oblast gajenja šuma

(Istraživanje najpovoljnijih metoda prirodnog obnavljanja i njegovanja šuma glavnih vrsta drveća u Crnoj Gori).

Projekti - teme

- Istraživanje primjene optimalnih metoda i tehnologije gajenja i obnavljanja šuma četinarina i bukve u zavisnosti od prirodnih uslova i ekološko-proizvodnih karakteristika staništa,
- Istraživanje najpovoljnijih metoda i tehnologije konverzije oblika i rekonstrukcije izdanačkih i devastiranih šuma u zavisnosti od ekološko-proizvodnih karakteristika staništa.
- Analiza stanja šumskih kultura (vještački podignutih sastojina) i izbor mjera gazdovanja radi ubrzanja njihovog razvoja, poboljšanje kvaliteta i stabilnosti.

3. Oblast uređivanja šuma

(Istraživanje strukture, razvitka i produktivnosti sastojina radi iznalaženja i razrade optimalnih sistema uređivanja i gazdovanja šumama glavnih vrsta drveća u Crnoj Gori).

Projekti - teme:

- Istraživanje strukture, razvitka i produktivnosti čistih i mješovitih sastojina četinarara i lišćara u zavisnosti od stanišnih i sastojinskih prilika i iznalaženja uslova za njihovu optimalnu produktivnost,

- Istraživanje razvitka i produkcije izdanačkih šuma bukve, graba i hrastova radi sagedavanja njihove ekonomske vrijednosti pri prevođenju u visoke šume,

- Razrada i primjena kompleksnog planiranja gazdovanja i usklađivanja svih vidova korišćenja jedne šumske cjeline (proizvodnja drveta, lovno gazdovanje, turističko-rekreacione aktivnosti i ostali vidovi korišćenja uz očuvanje osnovnih funkcija),

- Istraživanje i izbor efikasnih metoda inventure šuma u Crnoj Gori,

- Informacioni sistem u šumarstvu Crne Gore.

4. Oblast zaštite šuma i životne sredine

(Istraživanje štetnih-abiotičkih i biotičkih-činilaca u šumama, šumskim kulturama i rasadnicima Crne Gore).

Projekti - teme:

- Istraživanje biologije, ekologije i metoda suzbijanja prouzrokovača najvažnijih bolesti i štetočina četinarskih vrsta drveća,

- Istraživanje defolijatora iz reda lepidoptera u lišćarskim šumama,

- Proučavanja zdravstvenog stanja sjemenskih sastojina i sjemena, kao i načina suzbijanja štetnih faktora,

- Istraživanje uticaja zdravstvenog stanja šuma na metod gazdovanja i parametara za utvrđivanje gubitaka,

- Ispitivanje prouzrokovača bolesti korijenovog sistema šumskog drveća i mjere borbe,

- Proučavanje primjene pesticida u šumarstvu,

- Ispitivanje dinamike, uzroka i posljedica sušenja šuma u Crnoj Gori,

- Zaštita, sanacija i obnavljanje ugroženih i degradiranih šumskih ekosistema,

- Iznalaženje optimalnih metoda rekultivacija deposola površinskih kopova uglja i pepelišta termoelektrana.

5. Oblast iskorišćavanja šuma

(Istraživanje tehnologije i tehnike iskorišćavanja šuma i mogućnosti njihove primjene).

Projekti - teme

- Mehanizacija sječe, prve faze transporta (privlačenja) i izrade šumskih sortimenata u zavisnosti od sastojinskih i terenskih uslova, kao i potreba dalje prerade i tržišta,
- Ekonomičnost izrade šumskih sortimenata na centralnim stovarištima,
- Istraživanje problema primjene mehanizacije, optimalne otvorenosti šuma, izgradnje i održavanja šumskih puteva, s obzirom na specifične terenske, sastojinske i druge uslove, i dr.
- Tehnološka tipizacija sastojina kao preduslov racionalnog korišćenja šuma.

6. Oblast lovstva

(Istraživanje unapređivanja djelatnosti gazdovanja lovnom i zaštićenom divljači na prostoru Crne Gore)

Projekti - teme:

- Istraživanje ekoloških niša za pojedine vrste divljači,
- Ekološka međuzavisnost osnovnih vrsta divljači u odnosu na ekosisteme Crne Gore,
- Izučavanje stanja, areala i drugih elemenata pojedinih vrsta autohtone divljači,
- Izučavanje prilagođavanja unijetih vrsta divljači na novu sredinu,
- Uticaj pesticida i drugih zagađenja na sitnu divljač, i dr.

7. Oblast ekonomike šumarstva

(Istraživanje društveno-ekonomskih problema šumarstva Crne Gore)

Projekti-teme:

- Istraživanje metoda za utvrđivanje društveno-ekonomske vrijednosti opštekorisnih funkcija šuma,
- Istraživanje ekonomskih odnosa šumarstva i prerade drveta,
- Istraživanje optimalne veličine šumskih područja, optimalne organizacije šumarstva u uslovima Crne Gore i dr.
- Ekonomska opravdanost primjena najvažnijih metoda inventara šuma pri izradi šumskoprivrednih osnova.

D. Osnovni uslovi za naučnoistraživački rad

Najveći današnji problem za obavljanje naučnoistraživačkog rada u šumarstvu Crne Gore predstavlja nedostatak odgovarajućeg naučnoistraživačkog kadra šumarske i srodnih struka, koji bi se mogao prihvatiti složenih istraživačkih poslova i zadataka. Potreban kadar za ove svrhe nije moguće brzo osposobiti, ali je

moguće u pogodnoj organizacionoj formi, uz veće napore i odricanja, okupiti manji broj naučnih radnika i naučnog podmlatka, kako bi se u relativno kratkom roku obezbijedile osnovne, Zakonom propisane, kadrovske pretpostavke. U tom smislu bi bilo potrebno da se planski i uz određene uslove, pruži pomoć mladim, perspektivnim i za naučni rad predisponiranim diplomiranim inženjerima ili odličnim studentima pri kraju redovnih studija, da stiču neophodna znanja i formalne kvalifikacije za naučnoistraživački rad.

Drugi, svakako daleko lakše rješiv problem odnosi se na obezbjeđenje opreme i neophodnog prostora za smještaj i rad okupljenog istraživačkog kadra. Ovaj problem se može riješiti na više načina i za mnogo kraći rok od onog potrebnog za formiranje neophodnog kadra.

Bez obzira na primjedbe, sugestije i predloge koje je u smislu rješavanja problema organizovanja naučnoistraživačkog rada za potrebe šumarstva iskazalo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Institut za šumarstvo i preradu drveta, kao i pojedini stručni i naučni radnici iz oblasti šumarstva i poljoprivrede, Ministarstvo za prosvjetu i nauku je, rješavajući mrežu naučnih ustanova u Republici, čvrsto stalo na stanovište da se u okviru budućeg Biotehničkog instituta (sadašnjeg Poljoprivrednog instituta), kao jedan od budućih zavoda, formira i Zavod za šumarstvo. Na taj način su mnoge druge ideje, predlozi i sugestije postali bespredmetni, tako da nije uputno o tome dalje razglabati, ako se ima u vidu da Ministarstvo raspolaže i usmjerava znatna sredstva radi razvoja i unapređivanja naučne djelatnosti u Republici. Naime, došlo se do zaključka da u takvim okolnostima, ne bi bilo opravdano insistiranje na neka druga, prikladnija rješenja, i na taj način ispustiti pomoć koju je Ministarstvo za prosvjetu i nauku spremno da pruži u stvaranju osnovnih uslova za obavljanje naučnoistraživačkog rada u šumarstvu Crne Gore. U tom smislu je dogovoreno da se izvrše neophodne pripreme i da se formira Zavod za šumarstvo u okviru budućeg Biotehničkog instituta.

Formiranje zavoda za šumarstvo u okviru Biotehničkog instituta pravda se sljedećim konstatacijama:

Već duže, praktično od završetka Drugog svjetskog rata do danas, i pored nastojanja i proklamacija politika i struke, nije se formirala neophodna odgovarajuća naučnoistraživačka institucija u oblasti šumarstva Crne Gore,

- Postojeći Institut za šumarstvo i preradu drveta nije uspio da formira odgovarajući kadar koji bi mu omogućio da se upiše u registar naučnih ustanova i time stekne pravo na korišćenje sredstava iz budžeta izdvojenih za naučnoistraživački rad,

- U okviru budućeg Biotehničkog instituta (sadašnjeg Poljoprivrednog instituta) postoje organizacione jedinice - zavodi, koji se bave istraživanjem zemljišta i zaštitom bilja, što u dobroj mjeri mora biti predmet proučavanja i

budućeg Zavoda u oblasti šumarstva. Dosadašnje istraživačko iskustvo i rezultati rada naučnih radnika u ovim oblastima istraživanja umnogome može biti od koristi istraživačima u oblasti šumarstva,

- Opšta radna i istraživačka klima u ovoj naučnoj organizaciji, koja je i članica Univerziteta Crne Gore, kako se ocjenjuje, pozitivno će djelovati na mlade istraživače, koji istraživačkim radom i sticanjem naučnih zvanja žele da se afirmišu u društvu i daju svoj doprinos razvoju šumarstva Crne Gore,

- U zgradi (objektu) Poljoprivrednog može se obezbijediti odgovarajući prostor za smještaj budućeg Zavoda za šumarstvo, odnosno budućeg naučnoistraživačkog kadra, dok bi opšte, finansijske i druge poslove obavljale zajedničke službe budućeg Biotehničkog instituta,

- Ministarstvo za prosvjetu i nauku će pružiti svestranu pomoć u obezbjeđenju neophodnih sredstava za rad budućeg Zavoda za šumarstvo u okviru Biotehničkog instituta: finansijska sredstva za usavršavanje naučnog podmlatka Zavoda, sredstva za istraživački rad po pojedinim projektima, sredstva za rješavanje stambenih i drugih problema i slično.

E. Potreban naučni kadar i način njegovog okupljanja

Već je navedeno kakvo organizaciono rješenje buduće naučnoistraživačke jedinice za oblast šumarstva je utvrđeno u sklopu mreže naučnih ustanova u Crnoj Gori. To je budući Zavod šumarstvo u sastavu Biotehničkog instituta (sadašnjeg Poljoprivrednog instituta).

Potreban broj i strukturu neophodnog kadra za obavljanje brojnih istraživačkih zadataka u oblast šumarstva veoma je teško utvrditi. Zato se polazi od realne procjene mogućnosti obezbjeđenja početnog kadra koji će, uz obavljanje pojedinih istraživačkih zadataka, intenzivno raditi na svom obrazovanju i sticanju neophodnih znanja i naučnih zvanja prema zakonski propisima. Naime, potrebno je u prvom redu obezbijediti jednog već afirmisanog i formiranog naučnog radnika kao rukovodioca budućeg Zavoda, koji bi u isto vrijeme bio i rukovodilac jednog ili više istraživačkih projekata - tema iz oblasti šumarstva. Naučno zvanje ovog rukovodioca Zavoda ne bi trebalo da bude niže od zvanja viši naučni saradnik (vanredni profesor). Nakon obezbjeđenja, odnosno rješenje pitanja rukovodioca Zavoda, potrebno je raspisati konkurs za prijem u Zavod najmanje pet mladih šumarskih inženjera (prednost bi imali oni koji su završili ili su pri kraju postdiplomskih studija iz odgovarajuće oblasti), za sljedeće oblasti istraživanja:

- biološka proizvodnja,
- gajenje šuma,
- zaštita šuma,
- uređivanje šuma,
- korišćenje šuma.

Ovo bi bio početni - minimalni broj naučnih radnika koji bi otpočeo rad u Biotehničkom institutu, odnosno Zavodu za šumarstvo. Podrazumijeva se da bi Zavod trebao da vodi takvu kadrovsku politiku da stalno uvećava broj kvalifikovanih istraživača, da oko pojedinih istraživačkih projekata okuplja raspoložive spoljne saradnike, saraduje sa postojećim Institutom za šumarstvo i preradu drveta, sa drugim naučnim ustanovama iz Republike, zemlje i svijeta. U tom smislu Zavod bi trebalo da razvije intenzivnu saradnju sa naučnim ustanovama šumarstva iz drugih sredina koje mu mogu pružiti pomoć u usavršavanju naučnog kadra Zavoda, u stručnoj literaturi, razmjeni naučnih informacija i naučnog rada uopšte.